

**СТАНДАРТ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЛІСОВОЇ ДОБРОВІЛЬНОЇ
СЕРТИФІКАЦІЇ**

**ГРУПОВА СЕРТИФІКАЦІЯ ЛІСОУПРАВЛІННЯ.
ВИМОГИ
(Третя редакція)**

**Асоціація «Національна Система Лісової Добровільної
Сертифікації»**

вул. Старокозацька, 5, м. Дніпро, Україна, 44049

тел. +380975565335

Email: info@pefcukraine.com

Сайт: www.woodcertification.com.ua

Повідомлення про авторські права

© Асоціація «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації»

Цей документ Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації» захищений авторським правом. Документ знаходиться у вільному доступі на веб-сайті Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації» або за запитом.

Жодна частина цього документа, охопленого авторським правом, не може бути змінена або доповнена; відтворена або скопійована у будь-якій формі або будь-якими засобами для комерційних цілей без дозволу Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації».

Офіційні версії цього документа складені українською та англійською мовами, повністю автентичні за змістом. У разі будь-яких сумнівів щодо мовної інтерпретації, англійська версія є визначальною.

Назва документа: Групова сертифікація лісоуправління. Вимоги

Шифр документа: UA SFM ST 03:2020 (Третя редакція)

Затверджено першу редакцію: Загальними Зборами членів Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації»

Дата затвердження: 24.06.2020

Затверджено другу редакцію: Загальними Зборами членів Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації»

Дата затвердження: 25.02.2021

Затверджено третю редакцію: Загальними Зборами членів Асоціації «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації»

Дата затвердження: 28.11.2022

Опубліковано: 26.12.2022

Набрання чинності: 26.12.2022

Зміст

Вступ.....	IV
1 Сфера застосування.....	1
2 Нормативні посилання.....	1
3 Терміни та визначення.....	1
4 Загальні вимоги.....	4
4.1 Структура групової організації лісоуправління та чинники, що на неї впливають.....	4
4.2 Розуміння потреб та очікувань зацікавлених сторін, що зазнали впливу.....	5
4.3 Визначення сфери застосування системи управління групою.....	6
4.4 Система управління групою.....	6
5 Управління.....	7
5.1 Організаційні ролі, обов'язки та повноваження.....	7
5.2 Зобов'язання та політика.....	10
6 Планування.....	10
7 Підтримка.....	10
8 Функціонування.....	11
9 Оцінка діяльності.....	12
9.1 Моніторинг, вимірювання, аналіз та оцінка.....	12
9.2 Внутрішній аудит.....	12
9.3 Вибір учасників програми внутрішнього аудиту.....	13
10 Удосконалення.....	15
10.1 Невідповідність та коригувальні дії.....	15
10.2 Постійне удосконалення.....	16
Додаток А Критерії оцінювання під час проведення внутрішнього аудиту.....	17
Додаток Б Критерії визначення ступеня ризику учасників для вибірки.....	18

Вступ

Асоціація «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації» здійснює управління Національною Системою Лісової Добровільної Сертифікації (НСЛДС) згідно з рамковими вимогами PEFC.

В Україні є значна частка комунальних лісів, зосереджених переважно на незначних площах. Також чинне лісове законодавство дозволяє приватну власність на ліси на обмеженій площі. Дієздатність людських ресурсів, які володіють / управляють такими невеликими лісовими господарствами є обмеженою та спричинює перешкоди для сертифікації лісів.

У ході реформування лісової галузі на державному рівні утворюється єдина юридична особа, до складу якої входять одиниці лісоуправління (філії, представництва, відділення чи інші відокремлені підрозділи) згідно визначення стандарту UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення.

Групова сертифікація – це альтернативний підхід до індивідуальної сертифікації, який дозволяє власникам лісів чи лісокористувачам стати добровільно сертифікованими за одним сертифікатом та розділити фінансові зобов'язання, що виникають внаслідок сертифікації лісів, а також нести спільну відповідальність за лісоуправління. Цей підхід спрямований на удосконалення розповсюдження інформації та співпраці щодо лісоуправління серед окремих власників лісів та лісокористувачів.

Обмеження щодо індивідуальної сертифікації у лісовому господарстві та дотримання процедур групової сертифікації не призводять до нижчого рівня дотримання вимог PEFC щодо сталого лісоуправління.

Друга редакція з дати її публікації скасувала та замістила першу редакцію UA SFM ST 03. Друга редакція містила незначні технічні зміни, що стосуються процесу схвалення Радою PEFC Національної Системи Лісової Добровільної Сертифікації.

Третя редакція з дати її публікації скасовує та заміщує другу редакцію UA SFM ST 03. Третя редакція містить зміни і доповнення, внесені на основі процедури оновлення стандарту лісоуправління в стислі терміни, які стосуються зміни у національних законах і нормативних актах, що впливають на відповідність вимогам PEFC International.

1 Сфера застосування

1.1 Цей стандарт визначає загальні вимоги до групової сертифікації лісоуправління, яка дозволяє проводити сертифікацію ряду власників лісів / лісокористувачів за одним сертифікатом.

1.2 Цей стандарт встановлює вимоги до групових організацій, що подаються на групову сертифікацію лісоуправління, та які включають індивідуальних власників лісів / лісокористувачів і управлінський орган, що представляє їхні інтереси з метою забезпечення правильного впровадження стандарту сталого лісоуправління та забезпечення впевненості у сертифікаційній діяльності.

1.3 Цей документ використовується спільно з UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення та іншими документами НСЛДС.

2 Нормативні посилання

2.1 У цьому стандарті використано посилання на такі нормативні документи:

PEFC ST 1002, Group Forest Management – Requirements.

UA SFM ST 02, Стале лісоуправління. Загальні положення.

3 Терміни та визначення

Для цілей цього документа використовуються терміни та визначення, наведені в ISO/IEC Guide 2 разом із наступними визначеннями.

3.1 Зацікавлена сторона, що зазнала впливу (Affected stakeholder)

Зацікавлена сторона, яка може зазнати безпосередніх змін у своєму життєвому укладі та / або умовах роботи, викликаних застосуванням стандарту, або зацікавлена сторона, яка може бути користувачем стандарту і, отже, підкорятися вимогам стандарту.

Примітка 1. Зацікавлені сторони, що зазнали впливу, включають місцеві громади, працівників організації та надавачів послуг (виконавців робіт), суміжних землекористувачів, які зареєстровані на території місцевих громад, місцевих переробників лісової продукції та ін. (перелік не є вичерпним). Проте сторони, які мають інтерес у предметі стандарту (наприклад, неурядові природоохоронні організації (NGO), наукові співтовариства, громадянське суспільство), не вважаються сторонами, що зазнали впливу.

Примітка 2. Зацікавлена сторона, яка може бути користувачем стандарту і, ймовірно, буде проходити сертифікацію, наприклад, лісокористувач, якщо це стандарт лісоуправління, або деревообробне підприємство, якщо це стандарт ланцюга поставок.

3.2 Аудит (Audit)

Систематичний, незалежний, задокументований процес отримання записів, констатації фактів чи іншої відповідної інформації та їхнього об'єктивного

оцінювання для встановлення ступеня виконання визначених вимог.

3.3 Сертифікована площа (Certified area)

Лісова ділянка, охоплена системою сталого лісоуправління, відповідно до стандарту сталого лісоуправління UA SFM ST 02.

У контексті групової сертифікації лісоуправління сертифікована площа – це сума площ лісових ділянок учасників групової сертифікації лісоуправління, яка охоплена груповим сертифікатом лісоуправління.

3.4 Задokumentована інформація (Documented information)

Інформація, яку організація повинна контролювати та фіксувати у довільній формі та яка повинна бути отримана з усіх можливих джерел.

3.5 Документ, що підтверджує участь у груповій сертифікації лісоуправління (Document confirming participation in group forest certification)

Документ, виданий учаснику, який входить у групову сертифікацію лісоуправління та підтверджує факт, що на учасника поширюється сфера застосування групової сертифікації лісоуправління.

Примітка: Цей документ може бути, наприклад, субсертифікатом або підтвердженням участі.

3.6 Одиниця лісоуправління (Forest Management Unit (FMU))

Територія з чітко визначеними межами, на всій або на частині якої є ліс або ТОФ і яка управляється відповідно до єдиного плану господарювання.

Примітка: 1.Єдиний план господарювання може розроблятися для юридичної особи або її філій, представництв, відділень чи інших відокремлених підрозділів а також для фізичних осіб.

Примітка 2. Одна юридична особа може мати одну або кілька одиниць лісоуправління.

3.7 Власник лісу / лісокористувач (Forest Owner / Forest User)

Особа, група людей або юридична особа (її філія, представництво, відділення чи інший відокремлений підрозділ (одиниця лісоуправління)), яка володіє законним правом власності або набуває традиційних або звичаєвих тимчасових прав, на лісоуправління на чітко визначеній сертифікованій площі та має здатність реалізовувати вимоги стандарту сталого лісоуправління на цій площі.

3.8 Управлінський орган групової організації (Group entity)

Юридичний суб'єкт, який представляє учасників, несе загальну відповідальність за забезпечення відповідності лісоуправління на сертифікованій

площі стандарту сталого лісоуправління та інших застосовних вимог системи лісової сертифікації. З цією метою управлінський орган групової організації використовує систему управління груповою організацією.

Примітка: Необхідно, щоб структура управлінського органу групової організації відповідала умовам функціонування, кількості учасників та іншим базовим умовам для організації групи. Її може представляти одна людина.

3.9 Сертифікат групового лісоуправління (Group forest certificate)

Документ, який підтверджує, що групова організація відповідає вимогам стандарту сталого лісоуправління та іншим застосовним вимогам системи лісової сертифікації.

3.10 Групова сертифікація лісоуправління (Group forest certification)

Сертифікація групової організації за одним сертифікатом лісоуправління.

3.11 План господарювання групи (Group management plan)

Задokumentована інформація із зазначенням цілей, дій та механізмів контролю. Вона охоплює заплановані зміни системи управління групою та вимоги стандарту сталого лісоуправління, які є застосовними на рівні групи.

3.12 Система управління групою (Group management system)

Набір взаємопов'язаних або взаємоузгоджених інструментів організації для досягнення цілей та результатів стандарту сталого лісоуправління.

3.13 Групова організація (Group organisation)

Група учасників, представлена управлінським органом групової організації, створена з ціллю впровадження стандарту сталого лісоуправління та отримання відповідної сертифікації. Обов'язково повинна бути укладена письмова угода між учасником та управлінським органом групової організації.

Термін «групова організація» еквівалентний терміну «регіональна організація», у випадку, коли група пов'язана регіональними межами або іншими умовами, обраними відповідною схемою лісової сертифікації та відповідають змісту цього визначення.

3.14 Внутрішній аудит (Internal Audit)

Систематичний, незалежний, задokumentований процес отримання записів, констатації фактів чи іншої відповідної інформації та їхнього об'єктивного

оцінювання для встановлення ступеня виконання визначених вимог, що проводиться груповою організацією самостійно (аудит першої сторони).

3.15 Моніторинг (Monitoring)

Визначення статусу системи, процесу чи діяльності.

3.16 Організація (Organisation)

Особа чи група людей, які виконують певні функції, несуть відповідальність, мають повноваження і вибудовують взаємини для досягнення своїх завдань.

3.17 Учасник (Participant)

Власник лісу / лісокористувач, на якого поширюється дія сертифікату групової сертифікації лісоуправління, та який має змогу реалізовувати вимоги стандарту сталого лісоуправління на сертифікованій площі.

Примітка: Термін «має змогу реалізовувати вимоги стандарту сталого лісоуправління» вимагає від суб'єкта мати довгострокове юридичне право, тимчасове право власності або традиційне чи звичаєве право на лісоуправління, а також виключає право одноразових підрядників ставати учасниками групової сертифікації лісоуправління.

3.18 Політика (Policy)

Офіційно висловлені менеджером / власником або управлінським органом групової організації наміри та напрямки розвитку організації.

3.19 Зацікавлена сторона (Stakeholder)

Людина, група, громада чи організація, яка зацікавлена у предметі вимог стандарту.

4 Загальні вимоги

4.1 Структура групової організації лісоуправління та чинники, що на неї впливають

4.1.1 Групову сертифікацію лісоуправління у рамках НСЛДС можуть здійснювати власники лісів / лісокористувачі на території України, які добровільно об'єднуються у групову організацію для виконання вимог стандарту UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення та отримання сертифікату групового лісоуправління.

4.1.2 Групова організація включає учасників, представлених управлінським органом групової організації, як зазначено у п. 3.12.

4.1.3 Групову організацію можуть утворювати:

а) незалежні юридичні та / або фізичні особи, власники лісів / лісокористувачі, у постійному користуванні / власності яких перебувають ліси та яких можна охарактеризувати як невеликі лісові господарства / дрібні власники лісу. Управлінським органом групової організації такого типу може бути один з учасників, або спеціально сформований орган, наприклад асоціація;

б) філії, представництва, відділення чи інші відокремлені підрозділи (одиниці лісоуправління) єдиної юридичної особи державної форми власності. Управлінським органом групової організації такого типу може бути один з учасників або фізична особа чи інший повноважний орган;

в) дочірні підприємства комунальної форми власності одного материнського (основного) підприємства. Управлінським органом групової організації такого типу може бути один з учасників або зазначене основне підприємство;

г) інші категорії учасників, наприклад у рамках регіональних програм розвитку лісового господарства – власники лісів / лісокористувачі певного регіону незалежно від форми власності та відомчого підпорядкування. Управлінським органом групової організації такого типу може бути один з учасників або інший спеціально створений орган.

4.1.4 Групова організація повинна визначити зовнішні та внутрішні (позитивні і негативні) чинники, які можуть впливати на її структуру та здатність до сталого лісоуправління.

Примітка: Це може бути здійснене, наприклад, за допомогою SWOT-аналізу.

4.2 Розуміння потреб та очікувань зацікавлених сторін, що зазнали впливу

4.2.1 Групова організація у рамках виконання цього стандарту повинна визначити:

а) зацікавлені сторони, що зазнали впливу, для системи управління групою, як зазначено у п. 3.1, враховуючи, що цей перелік не є вичерпним. Зацікавлені сторони, що зазнали впливу, необхідно визначати кожному з учасників та для групової організації в цілому.

б) відповідні очікування цих зацікавлених сторін, що зазнали впливу, залежно від їхньої категорії (місцеві громади, працівники організації та надавачі послуг (виконавці робіт), суміжні землекористувачі, які зареєстровані на території місцевих громад, місцеві переробники лісової продукції та ін.) стосовно індикаторів критеріїв стандарту UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення.

4.3 Визначення сфери застосування системи управління групою

4.3.1 Групова організація повинна визначити сферу застосування системи управління групою:

а) визначити найменування групової організації, яка буде утримувачем сертифіката групового лісоуправління, управлінський орган групової організації та перелік учасників;

б) встановити сертифіковану площу, як суму лісових ділянок учасників згідно їхніх правовстановлюючих документів;

в) зазначити, що груповий сертифікат є спільним документом усіх учасників;

г) визначити форму документа, що підтверджує участь у груповій сертифікації лісоуправління – субсертифікат чи підтвердження участі.

4.3.2 Групова організація повинна визначити межі та доцільність системи управління групою для визначення сфери застосування системи управління групою з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників, як зазначено в пункті 4.1.4, очікування зацікавлених сторін, що зазнали впливу, як зазначено в пункті 4.2.1 та специфіку формування групи, як зазначено в пункті 4.1.3.

4.3.3 Кожен із учасників повинен виконувати усі основні вимоги стандарту UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення, за винятком пунктів 9.2 Внутрішній аудит і 9.3 Оцінка системи управління, які може виконувати управлінський орган групової організації.

4.3.4 Управлінський орган групової організації повинен забезпечити, щоб сфера застосування була доступна у вигляді задокументованої інформації усім зацікавленим сторонам.

4.4 Система управління групою

4.4.1 Управлінський орган групової організації повинен для всіх учасників групової сертифікації лісоуправління проводити внутрішній моніторинг та внутрішній аудит, як зазначено у розділі 9.

4.4.2 Якщо група діє, як торговець лісовими матеріалами, на які не розповсюджується дія сертифіката групи, вона повинна додатково отримати PEFC сертифікат ланцюга поставок.

5 Управління

5.1 Організаційні ролі, обов'язки та повноваження

5.1.1 Функції та обов'язки управлінського органу групової організації

5.1.1.1 НСЛДС визначає, що управлінський орган групової організації у процесі групової сертифікації лісоуправління повинен:

а) впровадити та підтримувати ефективну систему управління, що охоплює всіх учасників групи;

б) представляти групову організацію у процесі сертифікації, включаючи зв'язки та стосунки із органом з сертифікації, подання заяви про сертифікацію та договірні відносини з органом з сертифікації;

в) встановити письмові процедури управління груповою організацією;

г) встановити письмові процедури прийому нових учасників групової організації. Необхідно, щоб ці процедури приймання охоплювали щонайменше верифікацію інформації заявника про контактні дані, чітку ідентифікацію їхнього лісокористування та його / їхніх розміру (ів);

д) встановити письмові процедури призупинення та виключення з групової сертифікації лісоуправління учасників, які не виправляють / закривають невідповідності. Учасники групи, які були виключені з будь-якої групової сертифікації лісоуправління на основі невідповідності не можуть бути прийняті протягом 12 місяців після їхнього виключення;

е) зберігати задокументовану інформацію про:

i. відповідність управлінського органу групової організації та учасників вимогам стандарту сталого лісоуправління та іншим застосовним вимогам НСЛДС;

ii. всіх учасників, включаючи їхні контактні дані, ідентифікацію їхнього лісокористування та його / їхні розмір (и);

iii. сертифіковану площу;

iv. впровадження програми внутрішнього моніторингу, її перегляд та будь-які вжиті профілактичні та / або коригувальні дії;

ж) встановити зв'язки з усіма учасниками на основі обов'язкової письмової угоди, яка повинна включати зобов'язання учасників дотримуватися стандарту сталого лісоуправління. Суб'єкт групи повинен мати письмовий договір або іншу письмову угоду з усіма учасниками, що охоплюють права управлінського органу групової організації здійснювати та застосовувати будь-які коригувальні чи превентивні заходи та ініціювати виключення будь-якого учасника із сфери застосування сертифікації у разі невідповідності стандарту сталого лісоуправління;

Примітка: Вимога, щодо «письмової угоди всіх учасників» та «письмового зобов'язання всіх учасників» може бути задоволена, зокрема, зобов'язанням та письмовою угодою попередньо існуючої групової організації, за участю її членів, таких як:

- асоціація власників лісу / лісокористувачів;
- філії, представництва, відділення чи інші відокремлені підрозділи (єдиниці лісоуправління) єдиної юридичної особи державної форми власності;
- материнське (основне) і дочірні підприємства;
- програма сталого лісоуправління;
- податкові представництва,

у яких організація може продемонструвати, що вона має законний мандат представляти учасників, і де її зобов'язання та умови договору обов'язкові до виконання.

и) забезпечити всіх учасників документом, що підтверджує участь у груповій сертифікації лісоуправління;

к) забезпечити всіх учасників інформацією та рекомендаціями, необхідними для ефективного впровадження та підтримки стандарту сталого лісоуправління та інших застосовних вимог НСЛДС;

л) адресувати невідповідності, про які повідомляли члени групи, що були ідентифіковані для інших, ніж дана групова сертифікація лісоуправління PEFC сертифікацій, та забезпечити впровадження усіма членами групи коригувальних та запобіжних дій;

м) керувати внутрішньою програмою моніторингу, яка забезпечує оцінку відповідності учасників вимогам сертифікації;

н) керувати щорічною програмою внутрішнього аудиту, що охоплює як членів групи, так і управлінський орган групової організації;

п) керувати управлінською перевіркою групової сертифікації лісоуправління та враховувати результати перевірки під час подальшої діяльності;

р) забезпечити повну співпрацю та допомогу в ефективному реагуванні на всі запити органу з сертифікації, органу з акредитації, НСЛДС, міжнародного органу управління PEFC, щодо надання відповідних даних, документації або іншої інформації; давати дозвіл на доступ до лісових площ, охоплених груповою організацією лісоуправління та інших об'єктів, як при офіційних аудитах чи перевірках, так і при перевірках пов'язаних, чи таких, що мають наслідки для системи управління.

5.1.1.2 Управлінський орган групової організації повинен призначити відповідальну особу / керівника, який від його імені забезпечуватиме виконання вимог п. 5.1.1.1, а також інших зобов'язань, що виникають у зв'язку з цим стандартом, відповідно до цього стандарту. Керівник повинен володіти

необхідними лісгосподарськими та управлінськими знаннями та навичками відповідно до вимог UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення.

5.1.2 Функції та обов'язки учасників

5.1.2.1 НСЛДС визначає, що учасники групової сертифікації лісоуправління у процесі групової сертифікації лісоуправління повинні:

а) забезпечити управлінський орган групової організації обов'язковою письмовою угодою, включаючи зобов'язання щодо відповідності стандарту сталого лісоуправління та інших застосовних вимог НСЛДС; учасники групи, виключені з будь-якої групової сертифікації лісоуправління, не можуть подати заявку на членство в груповій сертифікації лісоуправління протягом 12 місяців після виключення;

Примітка: Вимога, щодо «письмової угоди всіх учасників» та «письмового зобов'язання всіх учасників» може бути задоволена, зокрема, зобов'язанням та письмовою угодою попередньо існуючої групової організації, за участю її членів, таких як:

- асоціація власників лісу / лісокористувачів;
- філії, представництва, відділення чи інші відокремлені підрозділи (одиниці лісоуправління) єдиної юридичної особи державної форми власності;
- материнське (основне) і дочірні підприємства;
- програма сталого лісоуправління;
- податкові представництва,

у яких організація може продемонструвати, що вона має законний мандат представляти учасників, і де її зобов'язання та умови договору обов'язкові до виконання.

б) забезпечити управлінський орган групової організації інформацією про попередню участь у груповій сертифікації лісоуправління;

в) відповідати стандарту сталого лісоуправління та інших застосовних вимог НСЛДС, а також вимогам системи управління;

г) забезпечити повну співпрацю та допомогу в ефективному реагуванні на всі запити управлінського органу групової організації або органу з сертифікації, щодо надання відповідних даних, документації чи іншої інформації; надавати доступ до лісу та інших об'єктів, як при офіційних аудитах чи перевірках, так і при перевірках пов'язаних, чи таких, що мають наслідки для системи управління.

д) інформувати управлінський орган групової організації про невідповідності, виявлені за іншими сертифікатами PEFC, ніж зазначена групова сертифікація лісоуправління;

е) здійснювати відповідні коригувальні та запобіжні заходи, встановлені управлінським органом групової організації.

5.1.2.2 Кожен з учасників групової сертифікації лісоуправління повинен призначити відповідальну особу, яка від його імені забезпечуватиме виконання вимог п. 5.1.2.1, а також інших зобов'язань, що виникають у зв'язку з цим стандартом, відповідно до цього стандарту. Ця особа повинна володіти необхідними лісгосподарськими та управлінськими знаннями та навичками відповідно до вимог UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення.

5.2 Зобов'язання та політика

5.2.1 Управлінський орган групової організації повинен взяти на себе наступні зобов'язання:

а) відповідати стандарту сталого лісоуправління та іншим застосованим вимогам НСЛДС;

б) інтегрувати вимоги групової сертифікації лісоуправління в систему управління групою;

в) постійно вдосконалювати систему управління групою;

г) учасники повинні постійно підтримувати вдосконалення сталого управління землею / лісами.

5.2.2 Зобов'язання управлінського органу групової організації можуть бути частиною політики управління групою, повинні бути публічно доступними та як задокументована інформація повинні надаватися за запитом.

5.2.3 Учасники повинні:

а) слідувати правилам системи управління;

б) запроваджувати вимоги стандарту сталого лісоуправління у діяльності на своїй території.

6 Планування

6.1 Групова організація лісоуправління під час планування будь-яких змін у системі управління групою, повинна включати ці зміни до плану управління групою.

6.2 Якщо групова організація лісоуправління вирішить виконувати вимоги стандарту сталого лісоуправління на рівні групи, ці вимоги повинні розглядатися у плані управління групою.

7 Підтримка

7.1 Управлінський орган групової організації повинен визначити та забезпечити ресурси, необхідні для створення, впровадження, підтримки та постійного вдосконалення системи управління групою.

7.2 Управлінський орган групової організації повинен визначити необхідну компетентність осіб, які працюють у системі управління групою.

7.3 Управлінський орган групової організації повинен організувати комунікаційні процеси для підвищення обізнаності учасників щодо:

- а) політики управління групою;
- б) вимог стандарту сталого лісоуправління;
- в) їхнього внеску в ефективність системи управління групою та сталого лісоуправління, включаючи переваги покращеної діяльності групи;
- г) наслідків невідповідності вимогам системи управління групою.

7.4 Управлінський орган групової організації повинен визначити відповідні внутрішні та зовнішні комунікації, що стосуються системи управління групою, зокрема:

- а) про що спілкуватися;
- б) коли спілкуватися;
- в) з ким спілкуватися;
- г) як спілкуватися.

7.5 Управлінський орган групової організації повинен створити доречні механізми для вирішення скарг та суперечок, пов'язаних із функціонуваннями управління групою та сталого лісоуправління.

7.6 Управлінський орган групової організації повинен забезпечити, щоб задокументована інформація, що стосується системи управління групою, та відповідність вимогам стандарту сталого лісоуправління були:

- а) у актуальному стані;
- б) доступні та придатні для використання там, де і коли це потрібно;
- с) належним чином захищені від втрати конфіденційності, неналежного використання або втрати цілісності.

8 Функціонування

8.1 Групова організація лісоуправління повинна планувати, впроваджувати та контролювати необхідні процеси для:

- а) відповідності вимогам стандарту групової сертифікації та стандарту сталого лісоуправління та
- б) впровадження заходів, зазначених у пункті 6.

8.2 Управлінський орган групової організації повинен планувати, впровадження та контроль здійснювати наступним чином:

- а) визначенням необхідних процесів та встановленням критеріїв для них;
- б) впровадженням контролю процесів відповідно до критеріїв;
- в) зберіганням задокументованої інформації настільки, наскільки це необхідно для впевненості в тому, що процеси проходили згідно із запланованими.

9 Оцінка діяльності

9.1 Моніторинг, вимірювання, аналіз та оцінка

9.1.1 Управлінський орган групової організації повинен розробити програму внутрішнього моніторингу, яка б забезпечувала впевненість у відповідності групової організації лісоуправління стандарту сталого лісоуправління. Зокрема, у цій програмі необхідно визначити:

- а) що повинно бути контрольованим та вимірюваним;
- б) методи моніторингу, вимірювання, аналізу та оцінки у відповідних випадках для забезпечення дійсних результатів;
- в) коли необхідно проводити моніторинг та вимірювання;
- г) коли результати моніторингу та вимірювання необхідно проаналізувати та оцінити;
- д) яку задокументовану інформацію необхідно надати, як доказ результатів.

Примітка: Програма моніторингу може ґрунтуватися на Додатку Б. Моніторинг процесів, пов'язаних із сталим лісоуправлінням UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення.

9.1.2 Управлінський орган групової організації повинен оцінювати діяльність управління групою та ефективність системи управління групою щодо впровадження вимог сталого лісоуправління.

9.2 Внутрішній аудит

9.2.1 Цілі

9.2.1.1 Управлінський орган групової організації повинен розробити річну програму внутрішнього аудиту, яка повинна містити інформацію про те, чи система управління групою:

- а) відповідає
  - i. власним вимогам групової організації лісоуправління до її системи управління групою;
  - ii. вимогам цього стандарту;
- б) забезпечує впровадження стандарту сталого лісоуправління на рівні учасника;
- в) є ефективно впровадженою та підтримується.

9.2.1.2 Програма внутрішнього аудиту повинна охоплювати управлінський орган групової організації та всіх учасників групи. Управлінський орган групової організації повинен підлягати щорічному аудиту. Учасників може бути обрано на вибірковій основі.

9.2.2 Організація аудиту

9.2.2.1 Управлінський орган групової організації повинен включити у програму внутрішнього аудиту:

а) планування, встановлення, впровадження та підтримку програми (м) аудиту, включаючи частоту, методи, обов'язки, вимоги до планування та звітності, які повинні брати до уваги важливість відповідних процесів та результатів попередніх аудитів;

б) визначення критеріїв аудиту та сферу застосування для кожного аудиту;

в) компетентність внутрішнього аудитора (знання лісу, знання стандарту);

г) вибір аудиторів та проведення аудитів для забезпечення об'єктивності та неупередженості процесу аудиту;

д) забезпечення звітування про результати аудитів відповідному керівництву групи;

е) збереження задокументованої інформації як доказу впровадження програми та результатів аудиту.

9.3 Вибір учасників програми внутрішнього аудиту

9.3.1 Загальні положення

9.3.1.1 Вибір учасників програми внутрішнього аудиту необхідно здійснювати на основі вимог, які включають такі процедури:

а) визначення розміру вибірки (9.3.2);

б) визначення категорій вибірки (9.3.3);

в) розподіл за категоріями вибірки (9.3.4);

г) вибір учасників (9.3.5);

д) за необхідності вказуються додаткові вимоги до вибірки у разі групової сертифікації лісоуправління за участю членів, які мали спільне членство у раніше існуючих організаціях або групах, таких як асоціація власників лісу / лісокористувачів; філії, представництва, відділення чи інші відокремлені підрозділи (одиниці лісоуправління) єдиної юридичної особи державної форми власності; материнське (основне) і дочірні підприємства; програма сталого лісоуправління; податкові представництва (9.3.2.4).

9.3.2 Визначення розміру вибірки

9.3.2.1 Розмір вибірки повинен бути розрахований для учасників групової організації.

9.3.2.2 Розмір вибірки під час проведення першого внутрішнього аудиту повинен бути квадратним коренем кількості учасників: ($y = \sqrt{x}$), округленим до цілого числа у більший бік.

9.3.2.3 Якщо за результатами внутрішніх аудитів або попередніх аудитів органів сертифікації не було зафіксовано будь-яких значних невідповідностей, надалі розмір вибірки можна зменшити у 0,8 рази: ($y = 0,8 \sqrt{x}$), округлений до цілого числа у більший бік.

Примітка: Критерії оцінювання дотримання учасниками вимог стандарту UA SFM ST 02 Стале лісоуправління. Загальні положення наведені у Додатку А.

9.3.2.4. У разі групової сертифікації лісоуправління за участю членів, які мали спільне членство у раніше існуючих організаціях, що відповідають типам групової організації, зазначеним у п. 4.1.3 (б, в) цього стандарту, розмір вибірки під час проведення першого внутрішнього аудиту можна зменшити у 0,8 рази: ($y = 0,8 \sqrt{x}$), округлений до цілого числа у більший бік. Під час проведення наступних внутрішніх аудитів у випадку, якщо за результатами внутрішніх аудитів або попередніх аудитів сертифікації не було зафіксовано будь-яких значних невідповідностей розмір вибірки можна зменшити у 0,6 рази: ($y = 0,6 \sqrt{x}$), округлений до цілого числа у більший бік.

9.3.3 Визначення категорій вибірки

9.3.3.1 Для охоплення вибіркою учасників залежно від ступеня ризику управлінський орган групової організації повинен здійснити їхній розподіл за категоріями на основі результатів оцінки ризику (Додаток Б).

9.3.3.2 За кожним пунктом показників учасникам присвоюється бал: 0 (низький ризик); 1 (середній ризик) до 2 (високий ризик).

9.3.4 Розподіл вибірки

9.3.4.1 За підсумками балів учасників згідно п. 9.3.3 учасників відносять до категорій:

- 1-5 – категорія низького ризику;
- 5-15 – категорія середнього ризику;
- 15 і більше – категорія високого ризику.

9.3.4.2 Залежно від групування за категоріями, зазначеними у п. 9.3.4.1, здійснюється вибір учасників щорічного внутрішнього аудиту.

9.3.5 Вибір учасників

9.3.5.1 Щонайменше 25% вибірки необхідно відібрати у довільному порядку.

9.3.5.2 Решта, щонайбільше 75%, учасників щорічного внутрішнього аудиту визначається на основі групування за категоріями ризику.

9.3.5.3 Якщо учасники представлені усіма трьома категоріями:

- 10% складають учасники категорії низького ризику;
- 25% - учасники категорії середнього ризику;
- 40% - учасники категорії високого ризику.

9.3.5.4 Якщо учасники представлені двома категоріями ризику:

- 25% - складають учасники категорії більш низького ризику;
- 50% - учасники категорії більш високого ризику.

9.3.5.5 Якщо усі учасники потрапляють до однієї категорії ризику, уся вибірка здійснюється у довільному порядку.

9.3.5.6 До вибірки для проведення щорічного внутрішнього аудиту не повинні включатися учасники, у яких проводився внутрішній аудит або аудит органу з сертифікації попередніх один / два роки, якщо це можливо, виходячи з формули розрахунку.

9.4 Перевірка управління

9.4.1 Управлінський орган групової організації повинен здійснювати щорічну перевірку управління, яка повинна включати принаймні:

а) статус дій з попередніх перевірок управління;

б) зміни у зовнішніх та внутрішніх питаннях, що мають стосунок до системи управління групою;

в) статус відповідності стандарту сталого лісоуправління, який включає перегляд результатів програми внутрішнього моніторингу, внутрішній аудит, оцінку та спостереження органу з сертифікації;

г) інформацію про діяльність групи, включаючи тенденції щодо:

i. невідповідностей та коригувальних дій;

ii. моніторингу та результатів вимірювань;

iii. результатів аудиту;

д) можливості для постійного вдосконалення.

9.4.2 Результати перевірки управління повинні включати рішення, пов'язані з можливостями постійного вдосконалення та будь-якими вимогами змін у системі управління групою.

9.4.3 Групова організація лісоуправління повинна зберігати задокументовану інформацію як доказ результатів перевірок управління.

10 Удосконалення

10.1 Невідповідність та коригувальні дії

10.1.1 У випадку виникнення невідповідності, групова організація лісоуправління повинна:

а) реагувати на невідповідність і, якщо можна застосувати:

- і. заходи, щодо її контролю та виправлення;
- іі. заходи, щодо боротьби з наслідками;
- б) оцінити необхідність дій для усунення причин невідповідності, щоб вона не повторювалося і не виникала в іншому місці, шляхом:
  - і. перевірки невідповідності;
  - іі. визначення причин невідповідності;
  - ііі. визначення, чи існують подібні невідповідності або чи можуть вони потенційно виникнути;
- в) здійснювати будь-які необхідні заходи;
- г) переглянути ефективність будь-яких вжитих коригувальних заходів;
- д) внести зміни в систему управління групою, якщо це необхідно.

10.1.2 Необхідно, щоб групова організація лісоуправління зберігала задокументовану інформацію як доказ:

- а) характеру невідповідностей та будь-яких наступних вжитих заходів;
- б) результатів будь-яких коригуючих заходів.

10.1.3 Учасник, який був виключений з групової сертифікації, повинен бути підданий внутрішньому аудиту управлінським органом групової організації до того, як йому буде дозволено повторно ввійти у групову сертифікацію. Внутрішній аудит не повинен відбуватися раніше, ніж через 12 місяців після виключення.

10.2 Постійне удосконалення

Управлінському органу групової організації та учасникам необхідно постійно удосконалювати доцільність, адекватність та ефективність системи управління групою та сталого лісоуправління.

Додаток А Критерії оцінювання під час проведення внутрішнього аудиту

Незначні невідповідності:

- мають тимчасовий характер;
- рідкісні та несистематичні / несистемні;
- обмежені у часовому та просторовому масштабі;
- не призводять до принципового недосягнення мети відповідної вимоги стандарту.

Внутрішній аудитор управлінського органу групової організації повинен, залежно від характеру невідповідності, встановити граничний термін для коригувальних дій, не пізніше наступного внутрішнього аудиту. Незначна невідповідність переходить у значну невідповідність, якщо вона не буде виправлена до зазначеного терміну.

Значні невідповідності:

- тривають протягом тривалого періоду часу;
- систематичні / системні;
- впливають на значну частину процесу;
- не виправлені або на них адекватно не реагували керівники процесів після того, як вони були визначені;
- ймовірно, призведуть до принципового невиконання вимог стандарту;
- впливають на цілісність сертифікації лісоуправління.

Внутрішній аудитор управлінського органу групової організації повинен встановити граничний термін для коригувальних дій не пізніше трьох місяців від дати письмового розпорядження учаснику. Якщо коригувальні дії не були виконані у зазначений термін, управлінський орган групової організації повинен прийняти рішення про подальше перебування учасника у груповій організації, зважаючи на ризик невиконання вимог стандарту групувою організацією загалом.

Спостереження:

незначні проблеми або ранні стадії проблем, які не є невідповідністю, але, на думку внутрішнього аудитора, можуть призвести до майбутньої невідповідності, якщо не будуть вирішені.

Причини, що спричинили спостереження, повинні бути усунуті до наступного внутрішнього аудиту. Спостереження переходять у незначні невідповідності, якщо вони не будуть виправлені до зазначеного терміну.

Додаток Б Критерії визначення ступеня ризику учасників для вибірки

№ з/п	Показник визначення ризику	Ступінь ризику для вибірки		
		низький ризик (0)	середній ризик (1)	високий ризик (2)
1	Форма власності	державна	комунальна	приватна
2	Біогеографічний регіон	низовина	низький гірський хребет	високогірний хребет
3	Електронний облік деревини на усіх стадіях виробничого процесу	повний	частковий	відсутній
4	Інтенсивність лісокористування деревинними ресурсами	менше 50% середньої поточної зміни запасу	50 - 100% середньої поточної зміни запасу	понад 100% середньої поточної зміни запасу
5	Конверсія лісів	відсутня	була, але припинена	відбувається
6	Виконавці робіт у лісі	штатні працівники	штатні працівники і підрядники	лише підрядники
7	Біологічне різноманіття	площа екологічно важливих ділянок менша 10%	площа екологічно важливих ділянок 10-50%	площа екологічно важливих ділянок понад 50%
8	Соціально-економічні функції лісу	площа категорії експлуатаційних лісів понад 50%	площа категорії експлуатаційних лісів 10-50%	площа категорії експлуатаційних лісів менша 10%
9	Взаємодія з місцевими громадами	немає суперечок	були вирішені суперечки	є невирішені суперечки
10	Ресурси для адміністрування, операцій, навчання та досліджень	повне забезпечення	неповне забезпечення	часткове забезпечення
11	Управління та правозастосування	відсутні будь-які адміністративні та кримінальні правопорушення	правопорушення були, але усунуті	правопорушення на стадії розгляду